

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Dub. II. Quid agendum cum conscientia speculativè dubia?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

sint, aut videantur æquales, utralibet. *vid. Laym. l.c. c. 4. & 5. Fil. t. 21. c. 4. Bon. l.c. p. 6. n. 27.*

DUBIUM II.

Quid agendum cum Conscientia speculativè dubia.

Sunt quædam in Theologia opiniones dubiæ, & in utramque partem probabiles, quæ reddunt hominem speculativè dubium. Quæritur ergo hic, an, & quomodo ex talibus possit formari Conscientia practicè certa?

Respondeo. Absque peccato licet sequi opinionem probabilem, etiam alienam, & minus tutam (hoc est, quæ minus remota videatur ab omni specie peccati, quàm altera) relicta probabiliorè & tutiorè propria, seclusa tamen omni injuria, & periculo proximi, & dummodo opinio, quæ eligitur, adhuc sit probabilis. Est communis Doctorum, quoscitat & sequitur *Laym. & Bonac. t. 2. d. 2. q. 4. p. 9.* Ratio est, tum, quia qui sequitur sententiam gravi autoritate, vel non levis momenti ratione nixam, hæc enim dicitur probabilis) non agit temerè, sed prudenter, sequendo nimirum virorum prudentum, & artis peritorum consilium. Tum quia esset onus intolerabile, multisque scrupulis expositum, in omni re examinare quid sit probabilius & tutius.

Dixi in responsione, *etiam alienam*, quia parum refert, quod opposita sententia ipsi operanti videatur probabilior, speculativè: speculativum enim illud judicium, eo ipso quod fortè incertum & falsum sit, non debet esse regula operatio-

nis, cum operans aliam regulam, eamque certam habeat, quam sequatur, scilicet hanc, quod in dubiis quisq; operari possit secundum sententiam, quam viri docti ut probabilem, & in praxi tutam, defendunt. Neq; tunc agit contra propriam conscientiam, aut exponit se periculo peccandi, formaliter. *Atque hinc colligitur resolutio sequentium casuum.*

I. Confessarius, aut alius vir doctus, potest consulenti respondere secundum probabilem aliorum sententiam, si forte ei hæc sit favorabilior, prætermissa etiam propria probabilior, & tutiore, *Ita Sanch. Bonac.* Ratio patet, quia ipse Confessarius potest eam prudenter agendo sequi. Et si ad inconstantiam notam fugiendam, expediat respondere semper secundum eadem principia, ut monet *Sanch. l. e. 19. Becan. n. 16.*

II. Potest etiam vir talis consultus significare consulenti, opinionem à quibusdam doctis tanquam probabilem defendi, quam proinde ipsi sequi liceat, quamvis ipse consultus eandem speculative falsam esse judicet, & proinde in praxi ipse sequi non audeat. Ratio est, quia alter habet jus sequendi sententiam probabilem; & hoc jus suum illi indicare non prohibeor. *Lay. l. 1. n. c. 5. Bonac. p. 9.*

III. Pœnitentem, qui secundum probabilem opinionem operari vult, potest, imò secundum communem sententiam debet Confessarius, & quidem si proprius sit, sive Parochus, sub mortali, absolvere: licet ipse judicet doctrinam illam esse falsam: ideoq; frustra remittet ad alium Confessarium

farium, qui sit ejusdem sententiæ. Ratio est, quia rectè disposito non debet negari absolutio. *Azor. Vasq. Sanch. Laym. l. 1. t. 1. c. 5. n. 10.* Additque *Diana p. 2. t. 13. R. 11. ex Sanch. & Sancio*, peccare mortaliter, si nolit absolvere, quando de mortali confessio fit, tamen non sit proprius ejus Confessarius.

IV. Non sunt dammandi, qui ad eunt varios Doctores, donec unum reperiant faventem sibi: dummodo is prudens ac pius, & non singularis habeatur. Ratio est, quia intendunt sequi opinionem probabilem. Ita *Sanch. l. 1. c. 9. n. 24. Bon. & alii contra Navarrum.*

V. Superiori præcipienti secundum opinionem probabilem, subditus tenetur obedire, etiam contra propriam probabiliorem ac tutiorem, v. g. si paululum ægrotus, probabilius & tutius putes te teneri ad jejunium, comedere tamen debes, sequendo Superioris sententiam minus tutam & probabilem. Ratio, quia in dubio præsumitur pro superiore. *Laym. l. 1. t. 1. c. 5. n. 11. & 12.*

VI. Potest Advocatus suscipere patrocinium causæ probabilis, etsi judicet contrariam probabiliorem. Ita *Laym. Bon. q. 4. p. 9.* Ratio, quia utraque pars habet jus proferendi suas causas in judicio. *vid. infra l. 3. c. 3. dub. 3.*

Dixi 2. in responsione, *seclusa injuria*, quia si periculum sit, ne proximo fiat damnum aut injuria, locum habet axioma: *Indubio tutior via eligenda est.* Unde resolvuntur hi Casus.

I. In administratione Sacramentorum non semper licet sequi sententias speculative probabiles,

maximè circa valorem Sacramenti: sed quo ad ea, quæ à Ministro præstanda sunt, utendum est sententia securiore, & materia ac forma certa, v. g. in Baptismo. Ratio est, quia licet præcise operationem spectando, Minister non peccaret, sequendo opinionem probabilem, nec Sacramento irrogaret irreverentiam: quia tamen effectus Sacramenti, ut remissio peccatorum, & infusio gratiæ, dependet à vera materia & forma, graviter proximo noceret, ideoque peccaret, qui pro materia certa adhiberet dubiam. Excipitur tamen casus necessitatis, in quo Sacramentum cum dubio valoris, potest præberi sub conditione, v. g. Baptismus morituro in aqua rosaceæ mixta, si naturalis desit, quia tum proximus juvari debet ut potest: & ex duobus malis minus eligendum. *vid. Laym. hic & Suar. t. 4. d. 26. f. 6. Bec. c. 4. q. 9.*

II. Medicus & Chirurgus sequi debent tutiora & probabiliora: nec uti possunt, v. g. explorandi gratia, medicamento probabili, multoq; minus dubio, si certum habeant. *Sanch. Bon. l. Bald. de conscientia dubia, vid. infra l. 5. c. 3. dub. 7.*

Dixi si adhuc sit probabilis: quia si probabilitatem amiserit, ob aliquod decretum in contrarium, vel gravem censuram, vel rationem gravem de novo inventam, quæ difficulter refutanda videatur, non habet locum responsio. *Vnde resolvitur hic Casus.*

Non licet nunc absolvere pœnitentem absentem, etsi plures Doctores ante hac id senserint: horum enim sententia nunc est abolita, & probabilitatem, si quam habuit, amisit, præcipue accedente

dente decreto Clementis VIII. *Bon. l. c. n. 17. & alii communiter.*

DUBIUM III.

An in dubio tutior pars sit eligenda?

Respondeo. Qui in dubio constitutus, post diligens examen se nequit resolvere, non tenetur semper eligere partem tutiorem, sed potest amplecti partem faventem suæ libertati, (etiam minus tutam) dummodò sit in possessione suæ libertatis; juxta illud axioma: *In dubio melior est conditio possidentis.* Ratio est, quia talis non agit temerè, cum utatur suâ libertate: quod cuius licet, quamdiu non constat esse ea privatum, cum eam, ut cætera externa bona, possideat. Proindeque volenti obligationem imponere, quæ libertate privet, incumbit probatio obligationis contractæ, juxta *reg. II. in. 6.* Neque huic responsioni obsta: axioma contrarium, *In dubio tutior via est eligenda;* quia id intelligitur, si ex una parte sit dubium, ex altera certum, tunc hanc esse eligendam: quod si autem utraque pars tuta sit, axioma universim non est præcepti, sed consilii, ut *Navar. Sanch. Bonac. tom. 2. d. 2. qu. 4. p. 9. n. 21. Laym. l. 1. t. 1. c. 5. §. 4. Fil. n. 157. & 160.*

Porro pro regula cognoscendi, quis sit possessor, attendendum est, pro quo stet præsumptio in foro externo: is enim censetur possidere: præsumptio autem censetur stare pro ea parte, quæ onus probandi in aliam transfert. *Bard. di. 5. c. 5.* Unde cum *Sanch. Lay. l. c. & aliis, resolvuntur Casus sequentes.*